

plures naturas specie diversas, secundum proprias earum differentias, & per consequens quod sit universalis in representando.

46. Respondent aliqui, quod licet species intelligibiles quae sunt à rebus accepta, suam unitatem specificam ab objectis desumant; illæ tamen quae sunt à Deo insulæ, & ab essentia divina exemplata & derivata, quales sunt species angelica, non accipiunt suam unitatem specificam ab objectis, sed potius è contra objecti unitas ab unitate speciei dependet, sicut sigillum non sumit unitatem specificam à signato, sed potius signatum à sigillo, licet res valde diversas exprimat ac representent. Hæc solutio probabilitate non caret, nihilominus Respondeo secundò, quod sicut unitas specifica scientiarum non desumitur ab objecto materialiter & in esse rei spectato, sed considerato in esse scibilem, & in ratione objecti, ut explicari solet in Metaphysica. Ita similiter species intelligibiles Angelorum desumunt unitatem specificam à naturis quas representant, ut sunt unum in ratione objecti, & prout substantia rationi sub qua, quæ constituit objectum in ratione objecti, & est una specie atoma. Si autem quæras, quæ sit talis ratio sub qua constituunt diversas naturas per speciem angelicam representatas, unum formaliter & in ratione objecti? Respondeo illam esse, quandam habitudinem, quam illæ naturæ formaliter ut sunt objectum unius speciei angelica important: ita ut una species Angeli sit v.g. representativa immediate omnium lapidum vel herbarum, ut conducent ad medicinalem virtutem, vel ut pertinent ad clymata hujus regionis: alia sit similitudo avium, quatenus tali regioni deserunt, aut tali fini, vel secundum quod deserunt homini, vel quatenus pertinent ad ornatum integri elementi, v.g. aëris vel terræ, & sic de aliis.

47. Objicies secundò contra secundam partem assertionis: Si quod Angelus est natura superior, eò debet per universiores species intelligere, cùm multitudo Angelorum excedat species omnium rerum materialium, quæ possint per intelligibiles species representari, ut cap. 3. ostendimus, multò citius quam deveniamus ad supremum Angelum, assignandus erit aliquis, qui omnes res materiales intelligat per unicam speciem. Similiter descendendo à superioribus per inferiores ad infimos, si primus omnia per unicam speciem intelligit, à primo proximus per duas, tandem aliquis occurret, qui non erit ultimus, qui plures habebit species in intellectu, quam sunt species in rebus, quia, ut loco citato docuimus cum S. Thoma, plures sunt Angelorum, quam species rerum materialium in universo. Addo quod Deus potest creare Angelum primo perfectiorum, subindeque qui intelligat omnia per pauciores species; unde si primus Angelus cognoscat omnia per unicam speciem ejus substantiae superadditam, Angelus perfectior de novo creatus, omnia intelligit per suam substantiam gerentem vices speciei; quod tamen admittendum non est, cùm hoc sit proprium Deo omnia per suam substantiam tanquam per speciem intelligere.

48. Respondeo quod licet quod Angeli sunt superiores in natura, eò debeant per pauciores & universiores species intelligere, nunquam tamen ascendendo de inferioribus ad superiores, antequam deveniant ad supremum, pervenient ad aliquem supremum erunt duas species, supposito quod ante per unam tantum intelligeret; in isto verò noviter facto erit una species per quam omnia cognoscet. Et sic eodem modo dicendum est, si procedatur in infinitum: semper enim superior habebit

species in intellectu, quam sunt species in rebus: quia nimur universalitas specierum angelicarum non sumitur ex sola representatione plurium naturarum, sed etiam ex representatione plurium rationum intelligibilium, ut docet D. Thomas qu. 8. de verit. art. 10. ad 2. ubi sic ait: *Si superior Angelus per unam speciem animalis omnes species animalis cognoscat, inferior autem non nisi per multis species, prater hoc superior Angelus plures rationes intelligibiles ex iisdem rebus cognoscit.*

Ubi per rationes intelligibiles, non possunt intelligi plures proprietates ejusdem naturæ; nam eadem species intelligibilis representat quidditatem specificam, & simul ejus proprietates. Nec plures modi accidentales, quia si illi pertineant ad ordinem providentiae naturalis, representantur per species quæ representant quidditates, aut singularia quibus accidentunt; si autem spectent ad ordinem gratia & providentiae supernaturalis, non cadunt sub cognitione naturali Angelorum, sed cognoscuntur per scientiam infusionis, & revelationes extra Verbum: Demum per plures rationes intelligibiles, non possunt significari, ut aliqui interpretantur, plura individua ex possibilibus; Angelus enim non habet naturalem inclinationem ad cognoscendas res merè possibilis, cùm illæ non sint partes universi, ut constabat ex infra dicendis. Unde per rationes illas intelligibiles debent intelligi respectus quos res creatæ habent inter se & ad causas superiores & latentiores, qui respectus in infinitum excrescerent possunt in rebus creatis; quatenus in eis, ex eis, & per eas, plura & plura in infinitum fieri possunt; ideoque ascendendo numquam pervenient ad aliquem Angelum, supremo inferiorem, qui una species illos omnes attingat; nec descendendo occurrit aliquis ante ultimum, qui plures habeat species in intellectu, quam sunt in rebus creatis habitudines & respectus ad alias res creatas, & ad causas superiores.

49. Dices, quilibet Angelus comprehendit omnia quæ sunt in universo: Ergo videt omnes respectus quos res creatæ dicunt ad invicem & ad causas superiores. Sed nego consequentiam, licet enim quilibet Angelus comprehendat omnia quæ sunt in universo, quoad rationes absolutas, non tam quoad respectivas. Unde sicut faber lignarius cognoscit quidem comprehensivè omnia accidentia absoluta quæ sunt in ligno, pura longitudinem, latitudinem, fortitudinem, colorem, & similia, sed non omnes rationes respectivas, putà non videt eas quas attingit sculptor in ordine ad diversas figuræ, nec sculptor eas quas attingit navifactor, nec iste eas quæ possunt aliis artibus deserire. Ita in Angelis inferiores non cognoscunt latentes illæ rationes & connexiones causarum, quæ percipiuntur à superioribus; vel si eas cognoscant, per plures species eas attingunt, & sic semper subsistit major universalitas specierum in superioribus Angelis; quia dum inferior in una specie duas habitudines exprimit, superior tres representat, & sic ascendendo ad supremos.

50. Ad illud quod in objectione additur, respondet Caietanus h̄c art. 3. quod creato superiori Angelo, necessariò omnibus inferioribus Angelis superaddetur nova species, quæ distinctè possent illum cognoscere; & sic in illo qui erat supremus erunt duas species, supposito quod ante per unam tantum intelligeret; in isto verò noviter facto erit una species per quam omnia cognoscet. Et sic eodem modo dicendum est, si procedatur in infinitum: semper enim superior habebit

bit pauciores species, non per minorationem in supremo, sed per additionem seu multiplicationem in inferioribus.

CAPUT VIII.

De objecto cognitionis angelica.

1. Constat ex dictis capite præcedenti §. 1. ad finem, Angelum, Deum, seipsum, & alios Angelos cognoscere. Certum est etiam, Angelos cognoscere singularia, etiam materialia. Nam ut discurret S. Doctor h̄c qu. 57. art. 2. fides Catholica docet hæc inferiora administrari per Angelos, secundum illud ad Hebreos 1. *Omnis sunt administratori spiritus:* Si autem singularium notitiam non haberent, nullam providentiam habere possent de his quæ in hoc mundo aguntur, cùm auctus non sint nisi singularium.

2. Si verò quæras, per quam speciem ab illis cognoscantur? Respondeo ea cognosci per eandem speciem per quam natura specifica ab illis cognoscitur. Cùm enim talis species sit participatio essentiae divinae, ut habet rationem speciei intelligibilis, sicut essentia divina representat naturam specificam cum omnibus ejus individuis, ita & species angelica; hoc enim illi non repugnat, cùm, non obstante tali representatione, sit finita simpliciter, & solidum infinita secundum quid, in quantum potest se extendere ad omnia individua possibilia, contenta in virtute causarum naturalium, quæ sincategorematice & secundum quid infinita sunt. Addo quod, ideo species quæ utitur intellectus noster, pro statu prælenti, solidum naturam communem directe representat; quia fit per abstractionem à phantasmatibus, atque adeò à singularitate: Sed hæc ratio cessat in specie quæ utitur Angelus, utpote quæ non desumitur à rebus, mediante phantasmatem, ut capite præcedenti ostensum est: Ergo talis species non solidum naturam specificam, sed etiam omnia ejus individua representat.

3. Hoc premisso, ut omnia cognitionis angelicæ obj. &c declarerentur, superest resolvenda celebris difficultas, an scilicet Angeli cognoscant naturaliter futura contingentia, & secretas cordium cogitationes? Dico ergo primò, futura quæ pendent ex libero arbitrio, non posse ab Angelis, naturali virtute, certò cognosci. Colligitur ex Scriptura sacra, & SS. Patribus, afferentibus hujusmodi futurorum præscientiam & prædictionem, ita esse propriam Deo, ut certissimum sit divinitatis signum & argumentum. Nam Isaiae 41. dicitur: *Anuntiate quæ veniunt in futurum (alloquitur idola) & sciatis quia dī es tu.* Unde Tertullianus Apolog. 20. *Idoneum opinor testimonium divinitatis, est veritas divinatio.* Et Origenes lib. 6. contra Celsum, *prædictio futurorum divini est sermonis character.* Item Chrysostomus homil. 18. in Joan. *Certa prædictio futurorum, immortalis Dei duntaxat opus est.* Accedit communis hominum consensus, nam apud omnes gentes præognoscere futura libera, ab aliis ex quæda, divinare dicitur, ut per hoc significetur, talern præscientiam esse aliquid divinum, Deoque maximè proprium.

4. Potest insuper probari conclusio duplicitate: Prima est à posteriori, nam si Angeli possent virtute naturali hæc cognoscere, Deus non

denegaret illis hanc scientiam, nec eos perpetuò impeditet ab operatione illis naturaliter debita: At ex historiis constat, oracula Dæmonum plena esse mendacis: signum igitur est, futura libera & contingenta, à Dæmonibus certò cognosci non posse; quia si id possent, ea semper prædixissent, cùm hoc ipsi ad æmulandam divinitatem maximè affectent, juxta illud Tertullianum in Apolog. cap. 22. *Dæmones sument quædam temporum sortes, æmulantur Divinitatem, dum furantur divinationem.*

5. Secunda ratio est à priori, & potest sic proponi: Futura libera & contingenta duobus solidum modis possunt cognosci, vel in suis causis, vel in seipisis: Atqui Angeli nequeunt ea certò cognoscere in suis causis, utpote indifferenter & indeterminat ad illorum positionem; nec in seipisis, cùm nondum sint, & cùm non sint praesentia in tempore, sed solidum in æternitate, quæ non est mensura cognitionis angelicæ, sed tantum divinæ. Unde S. Thomas h̄c quæst. 57. art. 3. *Quia Deus videt omnia in sua æternitate, que cum sit simplex, toti tempori adest, & ipsum conccludit: ideo Dei intuitus fertur in omnia quæ aguntur per totum tempus, sicut in praesentia, & videt omnia ut in seipisis sunt.* Angelicus autem intellectus, & quilibet intellectus creatus, deficit ab æternitate divina: unde non potest aliquo intellectu creato cognosci futurum, ut est in suo esse: Ergo Angeli non possunt naturaliter cognoscere futura libera & contingenta.

6. Dices cum Vasque, quod licet futura libera & contingenta non possint naturaliter cognosci ab Angelis, in suis causis, vel in seipisis, bñne tamen in veritate objectiva propositionum contradictoriarum quæ ab ipsis formari possunt, utpote cùm hæc sit natura talium propositionum, quod antecedenter ad quæcumque determinationem causarum, una sit determinatæ vera, & altera falsa. Verum hanc solutionem & doctrinam fuisse impugnavimus in Tractatu de Scientia Dei, ubi ostendimus propositiones de futuro contingentí non esse determinatæ veras, in signo antecedenti decreta, seu liberam determinationem causa prima, sed indeterminate solidum & sub disjunctione, ut expressè docet S. Thomas qu. 16. de malo art. 7. his verbis: *Ea quæ sunt ad irramibet non possunt præcognosci in suis causis determinatæ, sed sub disjunctione, utpote quia erunt vel non erunt, sic enim habent veritatem.* Addo quod quævis in futuris contingentibus daretur determinata veritas objectiva, antecedenter ad determinationem causarum in illam tamen Angeli non cognoscerent naturaliter, quia non pertineret ad ordinem universi, qui est ordino physicus, realis, & exercitus effendi, & non solidum objectivus: species autem intelligibiles Angelorum solidum representant ea quæ ad ordinem universi pertinent, ut patet ex dicendis conclusione sequenti.

7. Quod diximus de futuris contingentibus liberi, dici etiam debet de futuris fortuitis seu casualibus; illa enim nullam habent in aliqua causa secunda determinationem, in qua certò & infallibiliter cognosci possint, sed omnino per accidens eveniunt, ut docet S. Thomas infra qu. 115. art. 6. ubi sic ait: *Quod aliquod corpus terrestre ignitum in supra parte aëris generetur s. & deorsum cadat, habet causam, aliquam virtutem cœlestem.* Et similiter etiam quod in superficie terra sit aliqua materia combustibilis, potest reduci in aliquod cœlestis principium: *Sed quod ignis cadens, huic materia occurrit, & comburatur eam, non habet causam aliquod cœlestis corporis, sed est per accidens.*

8. Quantum verò ad præterita, similiter dicendum est, Angelos non posse cognoscere naturaliter, præterita contingentia seu libera, quæ non percipere præsentia, & quæ sūi nullum reliquere vestigium. Illa enim ita se habent respectu intellectus angelicis, ac si nunquam fuissent, quare eodem modo de illis ac de futuris & nondum existentibus philosophandum est. Unde scriptura æquè negat Angelis, & reservat soli Deo cognitionem præteriorum, ac futurorum, ut patet Isaiae 41. ubi Prophetæ, ut ostendat idola non esse veros Deos, per apostrophen ait: Appropinquare & annuntiare nobis quæcumque ventura sunt, aut priora qua erant (id est præterita) & dicemus quia dīj estis vos?

9. Dico secundò, Angelos non posse per vires suæ naturæ, & seclusa Dei revelatione, aut speciali directione cogitantis, secreta cordium, seu humanae aut angelicae mentis cogitationes & affectus, certò cognoscere. Hæc conclusio non minus aperte quam pñæcedens traditur à Scriptura & SS. Patribus, afferentibus cognitionem secretorum cordium esse propriam Dei, 3. Regum 8. & 2. Paralip. 6. Tu solus nōs corda filiorum hominum. Jeremiæ 17. Pravum (sive ut septuaginta vertunt) profundum est cor hominum, & inscrutabile: quis cognoscet illud? Ego Dominus scrutans cor, & probans renes. In quem locum Hieronymus: Nullus cogitationum secreta cognoscit, nisi solus Deus. Et Chrysostomus in Joan. humanorum cordium cognitio, solus Dei est hñi ea formavit. Et hoc ita verum arbitrantur Patres, ut ex secretorum cordis notitia, Christi divinitatem contra Arianos demonstrent. Hieronymus enim ex illo Luca 11. Vi vides Iesus cogitationes eorum, sic ratiocinatur: Nullus potest videre cogitationes eorum, nisi solus Deus: Ergo Christus Deus est. Similiter Chrysologus serm. 50. dicit Pharisæo, cuius cor Christus cognovit Lucæ 7. Cape divinitatis ejus insignia: audi eum peccoris tui penetrasse secretum: aspice eum ad cogitationum tuarum latebras pervenisse.

10. Potest insuper probari conclusio triplici ratione desumpta ex D. Thoma: Prima est, actus liberi nostræ voluntatis debent esse perfectè sub ejus dominio: At non haberet voluntas plenum & perfectum suorum actuum dominium, si ipsa invitata esset naturaliter aliis creaturis conspicua ejus elecção & deliberatio; esset enim hac electio, ut ita dicam, quasi juris publici, nec perfectè pertineret ad suum principium: Ergo non patent alienis oculis cordis humani secreta.

11. Secunda habetur in commentario illius loci Apostoli 1. Corint. 2. Quis hominum scit quæ sunt hominis, nisi spiritus hominis, qui in ipso est? ubi sic discutit: Neque Angelus bonus, neque malus, ea quæ in corde hominum latent scire potest, nisi per aliquos effectus manifestetur. Cujus rei ratio accipi potest ex ipso verbo Apostoli, qui dicit spiritum hominis ideo cognoscere que in corde hominis latent, quia spiritus hominis est in homine: Angelus autem neque bonus neque malus illabi potest menti humana, ut in ipso corde hominis sit, & intrinsecus operetur, sed solus Dei hoc proprium est: unde solus Deus est conscientia secretorum cordis hominis, secundum illud Job 16. Ecce in cœlo testis meus, & conscientia mea in excelsis.

12. Tertia desumitur ex qu. 8. de verit. art. 13. & ex qu. 16. de malo art. 8. potestque sic proponi. Angeli nihil cognoscunt naturaliter, nisi continetur intra ordinem universi, cujus sunt partes: Atqui actus liberi voluntatis creatæ, intra eam sistentes, nullumque inferentes effectum ad extra, ad or-

dinem universi non pertinent: Ergo non possunt naturaliter ab Angelis cognosci. Major docetur communiter à Theologis, & potest probari, ex eo quod debet assignari aliquis terminus cognitioni angelica, sicut assignatur determinata sphæra sūe activitatib; non potest autem alius terminus ei assignari, quam latitudo universi, cuius est pars; alioquin si ultra se extenderet, deberet non solum ad existentia, sed etiam ad futura, immo & ad merè possibilia, conaturaliter ferri; quod repugnat, cum Angelus non habeat species merè possibilium. Minor verò, in qua est difficultas, sic ostenditur. Ordo universi consistit in hoc quod causa particulares habent concatenationem cum universalibus, seu in hoc quod inferiora regantur & moveantur per superiora, ut docet D. Thomas quolibet. 6. art. 10. unde ut aliqua causa inferior & particularis, ejusque operatio, ad ordinem universi pertineant, debent habere necessariam cum aliis causis naturalibus & universalibus connexionem, esseque apta moveri ab illis: è contra verò si aliqua causa particularis sit talis conditionis & eminentiæ, ut in suis operationibus non dependeat à causis naturalibus & universalibus, sed à solo Deo, qui est extra & supra totum ordinem universi, oportet quod tales operationes sint extra & quodammodo supra totum ordinem universi: voluntas autem humana, ratione libertatis & perfecti domini quod habet in suis actus liberos, talis est naturæ, perfectionis, & eminentiæ, ut in illis à solo Deo dependeat, quia ipse solus potest ei illabi, & intra ipsam operari: Ergo actus liberi voluntatis creatæ ad ordinem universi non pertinent, sed extra ipsum, & quodammodo supra ipsum existunt.

13. Dices, D. Thomas supra qu. 19. art. 8. ait: Deus quædam vult fieri necessari, quædam contingenter, ut sit ordo in rebus, ad complementum universi: Ergo actus liberi ad ordinem universi pertinent.

Respondeo D. Thomam verbis illis solum velle declarare, perfectionem universi exigere, ut in eo sint aliqui actus necessarij, & alij contingentes, sive liberi; non tamen hos vel illos determinatè postulare, sed indeterminatè, prout causa libera voluerit. Unde nequeunt determinatè ab Angelis cognosci, nisi solum quando ad ipsos diriguntur: tunc enim, ex vi talis directionis, incipiunt ad illos pertinere, subindeque ad ordinem universi, quia illa pertinent ad ordinem universi, que vel ad ipsum, vel ad aliquam ejus partem ordinantur, ut magis infra declarabitur, cum de locutione & illuminatione Angelorum.

14. Objicies primo contra primam conclusionem: Dæmones multa futura libera & contingentia interdum prænuntiant, vel per se, vel per homines quos inspirant, ut regnorum mutationes, bellorum exitus, & similia quæ à liberis hominum voluntatibus pendent: At in Dæmonibus nullum datur lumen supernaturale, sed sola scientia naturalis, quæ post peccatum in eis remansit: Ergo Angeli possunt naturaliter futura contingentia & libera cognoscere.

15. Respondeo Dæmones interdum prædicere futura, non quod certò ea per vires suæ naturæ cognoscant, sed quia Deus immediatè, aut medianibus bonis Angelis, ea ipsis revelat, propter occultos fines suæ providentia: sicut etiam interdum per malos & impios homines multa revelat, ut constat de Balaan, Caiphæ, & Sybillis. Ita Augustinus lib. 2. de Genesi ad litt. cap. 17. Vel secundo dici potest, quod Dæmones vera prædicunt ex revelationibus non sibi factis, sed alii, ex quorum dictis,

dictis, aut scriptis, aut aliis signis, ea cognoscere possunt, ut affirmat Tertullianus in Apologetico cap. 22. his verbis: Dispositiones etiam Dei, & nunc Prophetis concionantibus excerptum, & nunc lectionibus resonantibus carpant. Ita & hinc sumentes quædam temporum sortes, amulantur divinitatem, atque furantur divinationem. Tercio responderi potest, Dæmones cognoscere futura ex conjecturis & syderum influentiis, quas optimè norunt: cum enim sciant maximam hominum partem, sequi potius passiones influentiis syderum excitatas, quam rationem, frequenter plura, sin certo, saltem conjecturaliter prævident, & tanquam vera prædicunt, licet conjecturaliter solum cognoscant. Ita D. Thomas 2.2. qu. 95. art. 5. ad 2. similiter etiam Dæmones interdum revealant alias cogitationes cordis humani, non quod eas certò intelligent, sed quia ex immutatione interna temperamenti corpori, vel ex quibusdam externis indicis illas explorant & conjecturaliter cognoscunt. Nam ut rectè ait idem S. Doctor hic qu. 57. art. 4. possunt Dæmones per indicia externa, ut pulsus, immutationem vultus, & alias corporis affectiones, deprehendere affectus mentis; quod & medici faciunt: sed illi eò melius, quod subtilius hujusmodi mutationes corporales advertunt & expendunt, De quo videri potest Cassianus collat. 7. cap. 15.

16. Objicies secundò: species Angelorum mentibus inditæ, sunt representativa non solum singularium existentium, sed etiam futurorum. Ergo cum quilibet Angelus suas species comprehendat, naturaliter cognoscet in illis, non solum res existentes, sed etiam futuras.

17. Respondeo, concessò Antecedente, negando consequentiam: licet enim species Angelorum mentibus inditæ, de se sint representativa singularem quæ habitura sunt existentiam in aliqua differentia temporis, ea tamen de facto & in actu exercito non repræsentant, defectu aliquis conditionis ad actualem eorum representationem necessaria, actualis scilicet existentia & durationis illorum. Nam ut ait D. Thomas h̄c art. 2. ad 3. Ea quæ sunt presentia, habent naturam, per quam assimilantur speciebus quæ sunt in mente Angelis, & sic per eas cognosci possunt: sed quæ futura sunt, nondum habent naturam, per quam illis assimilantur, unde per eas cognosci non possunt. Potest hoc explicari exemplo speculi, quod quantumcumque perfectum sit, non repræsentat nisi objecta quæ sunt, non verò quæ erunt, non defectu virtutis repræsentativa in ipso, sed defectu objecti, quod non est repræsentabile. Quare sicut quando speculum repræsentat de facto aliquod objectum, quod antea non repræsentabat, hoc non sit per mutationem ipsum, sed potius per mutationem objecti, quod sit illi præsens, eique objicitur. Ita pariter species angelica, quæ solam naturam specificam repræsentabat, repræsentat individua, ut existentia, vel futura, absque intrinseca sui mutatione, posito solum aliquo extrinseco connotato, nimur obiecti existentia, vel futuritione. Unde D. Thomas quolibet. 7. art. 3. ad 2.

Quando aliquid de novo incipit esse præsens, Angelus de novo cognoscit illud, non fâsta aliqua mutatione, seu innovatione in ipso Angelo, sed in re cognoscibili, in qua est aliquid quod prius non fuit. Et qu. 16. de malo art. 7. ad 13. Quod dæmon (inquit) non cognoscat id quod est futurum, non provenit ex eo quod intellectus suus sit in potentia, sed ex eo quod singulare futurum nondum participat formam naturæ, cujus similitudo actu præexistit in intellectu Dæmonis.

I. Pars.

18. Hæc S. Doctoris testimonia non vidit recentior quidam Thomista, dum dixit in sua Theologia mentis & cordis, difficile caput esse speciem aliquid repræsentare de novo, quod antea non repræsentabat, nisi aliqua ei intrinseca perfectio adveniat. Nam repræsentatio speciei (inquit) est aliquid intrinsecum, non denominatio extrinseca: Ergo ut aliquid repræsentet intellectus angelicus quod antea non repræsentabat, vel debet novis speciebus perfundi, vel illæ quas habet infusas, novam debent acquirere perfectiōrem. Verum speculi exemplum supra adductum, quod per solam objecti mutationem, repræsentat de facto aliquid quod antea non repræsentabat, latitudo declarat, rem illam non esse adeo captu difficultem. Potest tamen adhuc magis explicari & confirmari, exemplo relationis paternitatis, actu terminatæ ad unicum filium, quæ absque illa sui mutatione, aut additione alicuius intrinseci, terminatur & extenditur ad alios de novo genitos. Item exemplo essentiæ divinae, quæ ut habet rationem speciei intelligibilis, antecedenter ad decretum & determinationem voluntatis divinae circa rerum productionem, non repræsentat eas ut existentes, vel futuras, & tamen post dictam determinationem, absque eo quod intelligatur aliquid ipsi in ratione speciei superaddi, repræsentat eadē, ut existentes, vel futuras. Idem cum proportionatione dicendum est de specie angelica (quippe quæ habet excellentem repræsentandi modum, in quantum est expressio & participatio modi repræsentandi divinæ essentiæ, à qua fuit exemplata & derivata) nimur illam, absque intrinseca sui mutatione, posse repræsentare individua existentia, vel futura, quæ antea non repræsentabat, per hoc solum quod illa transeat à statu meræ possibilis, ad statum existentia, vel futuritionis. Unde falsum est quod ait præfatus Author, nempè quod actualis repræsentatio in speciebus angelicis, sit aliqua perfectio intrinseca eis superveniens, est enim solum nova connotatio objecti ut praefensis vel futuri, quæ antea non erat, defectu existentia, vel futuritionis objecti.

19. Objicies tertio contra secundam conclusiōnem: Angelus potest cognoscere naturaliter quidquid continetur intra objectum proportionatum sibi intellectus: Sed actus liberi continentur intra objectum proportionatum intellectus angelici: Ergo ab Anglo naturaliter cognosci possunt. Major pater, Minor probatur. Omnis entitas naturalis continetur intra objectum proportionatum intellectus angelici: Sed actus liberi (cum non sint supernaturales, ut supponimus) pertinent ad ordinem naturalem: Ergo continentur intra objectum proportionatum intellectus angelici.

20. Respondeo, concessò Majore, negando Minorem, & ad illius probationem, distinguo Majorem: omnis entitas naturalis, pertinens ad ordinem physicum, continetur intra objectum proportionatum intellectus angelici, concedo Majorem. Omnis entitas naturalis, spectans ad ordinem moralē & liberum, nego Majorem. Ut enim supra dicebamus, objectum proportionatum intellectus angelici est illud tantum quod pertinet ad hoc universum, & cum eo connexionem habet: ea verò quæ ad lineam moralē & liberam pertinent, sunt extra hoc universum, cum non dependant à causis naturalibus & universalibus, sed à solo Deo, qui est extra & supra totum ordinem universi, subindeque non pertinent ad objectum proportionatum intellectus angelici.

21. Dices, duo objecta ejusdem naturæ, sunt duabus